

Traktor Hanomag WD R28/32

restaurátorský záměr

Praha, září 2017

Ing. Jan Palas
Restaurování a provoz historických strojů
Malešická 27, 130 00 Praha 3 IČO 72029013

tel. +420 603 357 259
e-mail: ruston@centrum.cz
povolení MK ČR k restaurování l.j. 4350/2003

X

Základní údaje o předmětu:

Výrobce	Hannoversche Maschinenbau AG, vormals Georg Egerstorff in Linden
Tovární číslo, rok výroby	1. nejistého, mezi 1927 - 1931
Rozměry přibližně (d x š x v)	3,2 x 1,7 x 1,5 m
Hmotnost přibližně	2600 kg (kompletní traktor)
Převažující materiál	ocel, litina
označení NZM	3/91

Popis předmětu

V roce 1924 postavila firma svůj první traktor typu WD R26 (WD = system Wendeler & Dohrn). Protože se osvědčil, byla záhy rozpracována výkonnější a odolnější konstruovaná verze WD R28/32, kterou výrobce uvedl na trh v roce 1927. Tento traktor Hanomag byl vyráběn současně ve dvou variantách – stroj pro orbu měl ocelová kola, silnější verze měla na ráfích navulkanizované plné pryžové obruby. Od roku 1929 byly traktory dodávány již i s pneumatikami a stále rozšiřováno bylo i volitelné přisluženství (kabina, sedadla, reflektory a pod.). Výroba typu WD R28/32 byla ukončena v roce 1931.

Jde o traktor blokové, bezrámové konstrukce, k jehož pohonu slouží čtyřválcový vodou chlazený zážehový motor o zdvihovém objemu 4252 cm³ o výkonu mezi 28 a 32 koňskými silami dle použitého paliva (petrolej 28 k, benzin 30 k, benzol 32 k) při cca 1000 ot/min. Převodovka měla čtyři rychlosti (3 + 1R), hmotnost traktoru v provedení s kovovými koly činila 2600 kg. Výrobní číslo ani rok výroby nebyly při prohlídce zjistitelné.

Stav předmětu

Jde o torzo traktoru s množstvím chybějících dílů a různých poškození. Z podstatných součástí chybí zejména magneto s rozdělovačem, karburátor, celá kapota motoru včetně chladiče, tovární štítek, šemenice pro pohon jiných strojů a zejména kola. Prohlídka ukázala, že traktor byl v provedení pro orbu a měl tedy převodní ocelová kola. Ve stávajících předních kolech totiž zůstaly pahýly převodních paprsků a zachovány jsou i převodní náboje s pokličky. Naopak zadní kola jsou zcela vyměněna za novější, provizorní.

Prakticky úplně chybí litý nosič chladiče, který byl silným úderem odlomen a torzo poté odšetráno bruskou. Na celém stroji je velké množství svarů, jimiž byly spravovány popraskané nebo ulomené díly, nebylo však nalezeno žádné vážné mechanické poškození motorové nebo převodové skříně resp. rozvodovky. Povrch traktoru byl v minulosti očištěn pískováním a nastříkán bílou základovou barvou. V převodovce zůstaly zbytky oleje, neboť spodek stroje je silně znečištěn mazadly. Všechny zachované díly a konstrukční celky traktoru s výjimkou kol lze považovat za originální.

Návrh restaurátorského zásahu

Traktor Hanomag představuje i s ohledem na svůj velmi špatný stav i mezi stroji vybranými pro ostravskou expozici určitou výjimku a proto v jeho případě doporučuji i odlišný přístup k restaurování. Navrhuji využít torzo poměrně vzácného a historicky hodnotného traktoru k dostavbě do **převodní výrobní podoby** z přelomu 20. a 30. let. Jako vzor pro konstrukci

Šešení nově vyráběných i doplňovaných dílů poslouží identický stroj v expozici NZM, pro barevné šešení povrchů a stavbu kol pak budiž vzorem traktor z roku 1927 ve sbírce Německého zemědělského muzea v Hohenheimu. V Německu existuje rovněž virtuální muzeum Hanomag (<http://www.hanomag-museum.de>), které sdružuje nadšence a znalce výrobků firmy, s nimiž je možné postup obnovy stroje konzultovat.

Před obnovou traktoru bude třeba celý stroj rozložit a důkladně zbavit nečistot (mazadel) a starých nátěrů a současně provést detailní prohlídku s cílem zjistit výrobní číslo vyznačené raznicí na definovaném místě převodové skříně a z něho s pomocí německých kolegů také určit přesný rok výroby traktoru.

Ligotné povrchy doporučí výhradně ruční, nikoliv pískováním. Bude třeba vyrobit a doplnit všechny chybějící díly, ale protože jde jen o obnovu vnějšího vzhledu traktoru a nikoliv o jeho plnou funkci, mohou být veškeré nové vyráběné díly vyjma kol pouze replikami, což lástelně snižuje finanční náročnost restaurování (např. magneto, rozdělovač, karburátor, chladič). Funkční musí být jen šzezení stroje a ruční brzda. Fragmenty původních předních kol se použijí pro výrobu nových.

Motor by měl být volně protažitelný pomocí startovací kliky a stejnětak by měly být volně pohyblivé i ostatní díly pohonu (převodovka, ovládací páky a pedály, šerpadlo vodního chlazení, vrtule chladiče s šemenem a pod.). Při obnově je třeba dbát na to, aby tyto díly měly funkční mazání (Staufferovy maznice) a v případě uzavřených skříní (písty motoru, kliková hřídel, převodovka, diferenciál a pod.) pak byly pohyblivé díly dokonale zbaveny koroze a nečistot a preventivně ošetřeny mazadlem, které nepodléhá degradaci a nebude výhledově přilnou koroze (např. směs silikonového oleje s grafitem). Skříně s olejovou náplní bude nutné důkladně vyprázdnit, aby nedocházelo ke znečištění podlahy v expozici a rovněž pečlivě vyčistit (vyprázdnit) palivovou nádrž.

Technologicky náročné bude zhotovení slévárenských modelů, odlití a opracování nového nosiče pod chladič a hnací šemenice. Povrchová úprava by měla být provedena stříkáním na broušený karosářský tmel, přičemž jako nátěrovou hmotu doporučí alkyd-uretanovou barvu vhodného odstínu. Nátěr však nesmí být vysoce lesklý, nebyl by autentický.

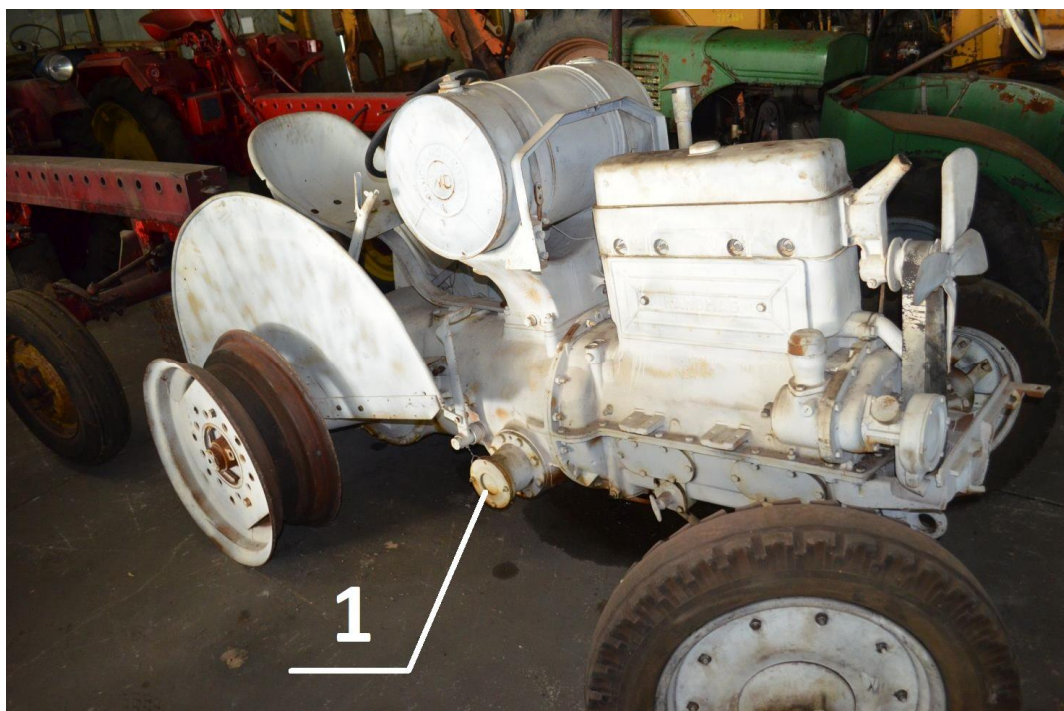
Práce musí provádět dodavatel, který má dlouhodobé zkušenosti s renovací historických strojů, profesionální dílenské zázemí a odpovídající reference.

Ing. Jan Palas
**RESTAUROVÁNÍ A PROVOZ
HISTORICKÝCH STROJŮ**
Malešická 27, 130 00 Praha 3
IČO: 72029013

28.9.2017

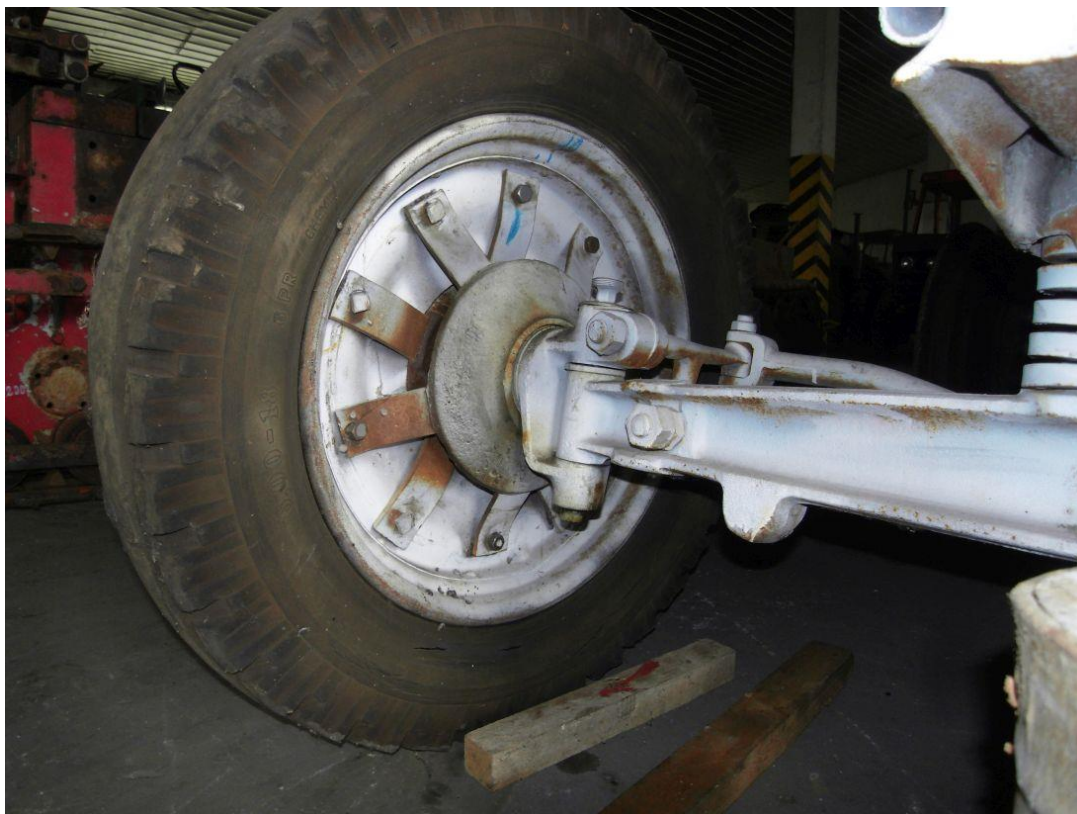
Traktor Hanomag WD R28/32 i fotodokumentace

Obr. 1 Traktor Hanomag, celkový pohled. Pozice 1 ukazuje zaslepený vývod pro šmenici.

Obr. 2 Traktor Hanomag i záŇ s disky provizorních kol.

Obr. 3 Traktor Hanomag i pozůstatky paprsků původních železných kol, které posloužily k upevnění nových disků.

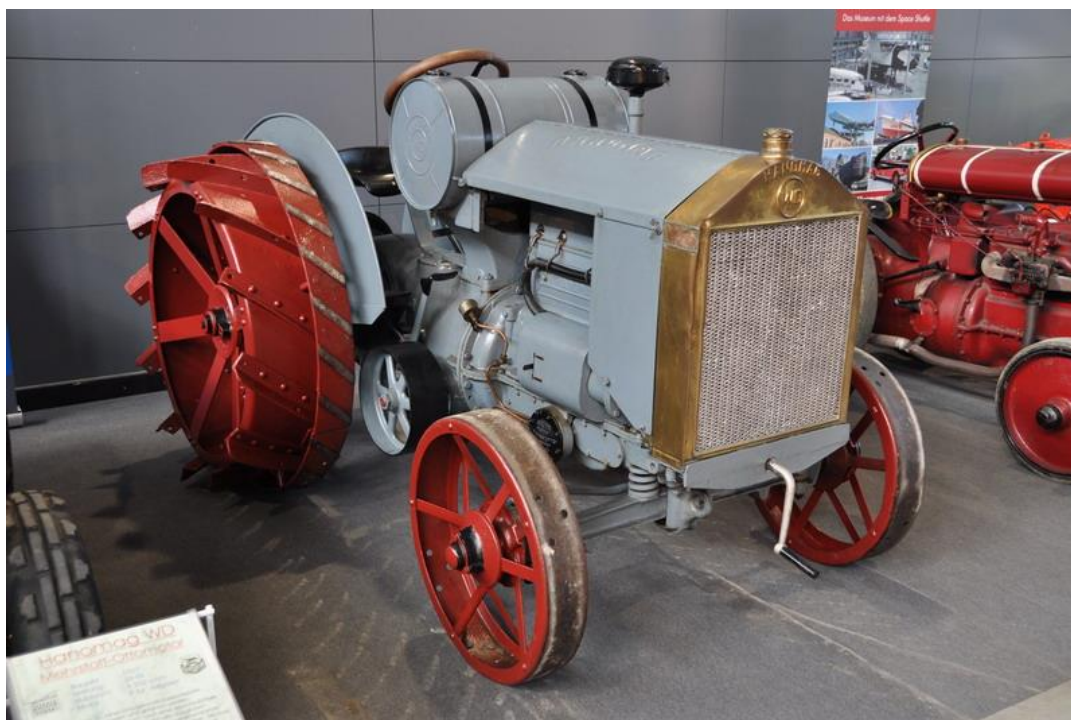
Obr. 4 Traktor Hanomag i zdvihátka ventilů na hlavě motoru.

Obr. 5 Traktor Hanomag i detail pšedku stroje se zniž eným nosiřem chladiře.

Obr. 6 Druhý Hanomag WD 28/32 umístěný v expozici NZM poslouží jako vzor pro výrobu chybějících dílů (vyjma kol ovšem).

Obr. 7 Restaurovaný Hanomag WD R28/32 ze sbírky Německého zemědělského muzea Hohenheim je vzorem pro šíření povrchů a nátěrů torza stroje NZM.